

Обраћање високог представника Кристијана Шварц-Шилинга Савјету безбједности Уједињених нација

Господине предсједниче,

Ово је први пут да као високи представник за Босну и Херцеговину имам част да се обратим Савјету безбједности.

Посебно ми је задовољство што сам овдје заједно са предсједавајућим Савјета министара БиХ, Аднаном Терзићем. То одражава моју улогу у Босни и Херцеговини данас – партнер са бх. органима власти.

Данас вам се обраћам у вријеме које је кључно за развој Босне и Херцеговине. Фаза послеријатне обнове се приближава крају. Мој посао је да завршим ту фазу и омогућим напредак ка евро-атлантским интеграцијама.

Ова фаза води земљу ка напретку од оквира који је постављен у Дејтону ка структури која је успостављена у Сарајеву и за коју су одговорни бх. органи власти, и која је спремна за тјешњу интеграцију са Бриселом.

Један од мојих кључних задатака у овом процесу је да надгледам затварање ОХР-а и потпуно успостављање Канцеларије специјалног представника Европске уније. Завршетак мандата ОХР-а ће такође значити завршетак посебних извршних мјера тзв. Бонских овлаштења.

Очекујем подршку Савјета безбједности у завршетку успјешне транзиције. Надам се да до овога може доћи у првом или другом кварталу 2007. године, мада ће то зависити од неколико фактора.

Међутим, да би се постигла успјешна транзиција, она подразумијева значајан принцип: ОДГОВОРНОСТ. Ово задире дубоко у срж мог мандата.

Принцип одговорности се односи на потребу да Босна и Херцеговина преузме потпуну одговорност као “нормална” европска демократска држава.

Принцип одговорности се такође односи на приступ међународне заједнице: наш приступ се мора промијенити како бисмо омогућили развој демократске политичке културе, која ће бити дугорочно одржива. Нема одрживости без одговорности.

Замолио бих вашу подршку овом новом приступу. Ово је лакше рећи него урадити.

Свакако да ће међународна заједница бити у искушењу да реагује и интервенише како би се осигурали краткорочни добици. Ова искушења ће се вјероватно прије повећавати него смањивати како се будемо приближавали завршетку садашње фазе. Међутим, у самој овој фази такве реакције и интервенције не могу више бити компатибилне са дугорочним развојем независне и суверене Босне и Херцеговине.

Извјесно вријеме смо говорили о одговорности. Сада морамо бити спремни да подржимо овај принцип нашим активностима као и нашим ријечима. Ово може значити да се морамо повући и дозволити бх. органима власти да доносе одлуке, док смо претходно дјеловали и усмјеравали процес.

Ја видим три приоритета за Босну и Херцеговину у 2006. години:

- Прво, уставна реформа;
- друго, општи избори у октобру;
- и треће, преговори о Споразуму о стабилизацији и придруживању са Европском унијом који су у току.

Почећу уставном реформом. Након мјесеци преговарања, бх. политички лидери су постигли споразум о пакету мјера којима се

мијења Устав. Сада је на Парламенту да донесе одлуку да усвоји тај пакет у предстојећој седмици.

Овај споразум је значајан корак у настојањима да се Босна и Херцеговина учини функционалном државом. Међутим, то је само први корак. Уставна реформа је процес а не појава. Разговори о даљој уставној реформи ће почети након октобарских избора.

Босни и Херцеговини ће се у сљедећих неколико дана пружити историјска прилика. Одлука босанско-херцеговачких парламентарца да усвоје овај пакет биће важан сигнал међународној заједници и то посебно Европи о спремности ове земље да проведе реформу на путу ка Европи и да боље служи својим грађанима. Важно је да сви схвате о чему је ријеч. 'Не' уставној реформи послало би сасвим другачији сигнал Европи и остатку свијета.

Током општих избора у октобру, Босанци и Херцеговци ће по први пут гласати за лидере који ће имати пуну одговорност за власт у земљи. Убудуће неће бити сигурносне мреже међународне заједнице која ускоче кад се појаве проблеми. На тај начин, демократија даје одговорност у руке гласача БиХ.

Органи власти БиХ имали су веома позитиван старт на почетку преговора о закључивању Споразума о стабилизацији и придруживању са ЕУ. То шаље позитиван сигнал Европи о томе да је однос Босне и Херцеговине професионалан и да је она способна да преговара са својим будућим партнерима.

Сада имамо двије важне теме на којима се намјеравам ангажовати са појачаном усредсређеношћу:

— Економија и образовање.

У обе ове области, потребно је постићи озбиљан напредак уколико Босна и Херцеговина жели понудити бољу и просперитетнију будућност својим грађанима.

Здрав економски развој је предуслов за стабилан демократски

процес и одрживу будућност за БиХ. Због тога ће подршка економији постати мој лични приоритет у току мог мандата.

Ја видим велики економски потенцијал у БиХ. Постоји годишњи економски раст од преко 5% као и простор за значајан раст у кључним индустријским гранама. Но, трговина и инвестиције су од животне важности да би Босна и Херцеговина могла стати на сопствене ноге у економском смислу.

Штавише, наша је обавеза да изградимо повољне услове за раст економије. Не можемо с једне стране подстицати економски развој, а с друге наметати рестриктивне визне режиме. Зато лобирам код земаља чланица ЕУ за олакшавање визног режима за грађане БиХ.

Свакој здравој економији потребни су високи стандарди образовања. Ту лежи кључ за свјетлију будућност Босне и Херцеговине и за помирење будућих генерација. Млади те земље, који представљају будућност, заслужују боље образовање; како би били конкуретни својим будућим европским партнерима, њима треба боље образовање.

Трајна подјела босанско-херцеговачког система образовања по ентитетским линијама мора се завршити. Недостатак одговорности у релевантним домаћим структурама мора се промијенити. Органи и институције БиХ имају велику обавезу да служе својим грађанима и испуњавају своје међународне обавезе у области образовања. Сви аспекти развоја земље имаће велику потенцијалну корист од напретка у области образовања.

Такође је наша обавеза да ријешимо три преостала питања из послеријатног периода.

Прво, жалим што органи власти БиХ још увијек нису ријешили питање пуне сарадње са Међународним кривичним судом за бившу Југославију како би осигурали изручивање преосталих бјегунаца Хагу, прије свега Младића и Караџића. Напредовање Босне и Херцеговине ка програму Партнерство за мир и НАТО структурама захтијева конкретне резултате.

У 2005. години видјели смо добар напредак. Но, још увијек нисмо видјели такав напредак у 2006. То није прихватљиво. Међународна заједница мора заузети чврст став. Све док се не ријеше преостала питања сарадње са Хагом, Босна и Херцеговина и други у регији неће моћи ући у евро-атлантске интеграције.

Друго, овог мјесеца већ сам предузео кораке да ријешим статус званичника које је високи представник смијенио са јавних позиција.

Смјењивање званичника са функција имало је значајно мјесто у послеријатном опоравку Босне и Херцеговине. Међутим, сада постоје битни разлози због којих би требало поништити одлуке о забрани обављања функција и због којих би то требало учинити прије него што ОХР престане да постоји. Ово укидање се неће односити на особе које су смијењене на основу неостваривања сарадње с Хашким трибуналом, што је обавеза коју Босна и Херцеговина још увијек није у потпуности испоштовала.

Развио сам систем путем којег ће се вршити постепено укидање забрана, и који ће паралелно омогућити вршење ревизије појединачних случајева.

Овакве мјере указују на озбиљност моје намјере да извршим пренос надлежности с инситуције високог представника на босанско-херцеговачке органе власти.

Треће, постоји још једно финално питање за чије рјешавање је потребна и ваша подршка. Питање се односи на једну правну аномалију која датира из времена Мисије УН ИПТФ-а у Босни и Херцеговини. Желио бих да ово питање буде ријешено прије окончања мандата ОХР-а.

Ово питање се односи на полицајце којима је ИПТФ одузео или није дао сертификат за рад, при чему им није пружио могућност да поднесу жжалбу на одлуку. Полицијска мисија Европске уније, насљедник мисије ИПТФ-а, није преузела надлежности сертификације. Ова ситуација не може бити исправљена без подршке УН-а.

У потпуности подржавам став који су у погледу овог питања заузели бх. органи власти и слажем се с њима. Такође сам добио и пуну подршку Европске уније за моја настојања да пронађемо рјешење. Сматрам да ова ситуација може бити конструктивно ријешена у корист Босне и Херцеговине, а заслугом Савјета безбједности. ОХР и ЕУ су спремни сарађивати с УН-ом на покретању тог процеса ревизије с циљем прописног рјешавања овог питања.

Спреман сам да у Њујорк упутим стручњака који ће, уз представнике земље која предсједава Европском унијом и представнике Секретаријата Савјета, сарађивати с УН-ом на успостављању система за ревизију.

Вријеме је да се ово питање ријеши. Не бисмо требали бити у ситуацији у којој заговарамо принципе и владавину права, надлежност за реформу и преузимање одговорности а да при томе истовремено својим властитим активностима чинимо супротно. Апелујем на вас да предузмете активности како би ово питање могло бити једном и заувјек ријешено.

Данас, док вам се овдје обраћам, Босна и Херцеговина се налази на прагу свјетлије будућности.

Босна и Херцеговина има прилику да постане потпуно независна суверена земља. Држава мора преузети одговорност за своје политичке реформе и економски развој.

Босна и Херцеговина је сада у ситуацију у којој Европи и свијету може упутити знак да је спремна да постане равноправан партнер у евро-атланским структурама.

Међутим, морамо бити свјесни да је постојећа фаза вјероватно најизазовнија фаза и за Босну и Херцеговину и за међународну заједницу. С једне стране, бх. органи власти уче како преузети пуну одговорност за властити напредак и развој, а с друге стране међународна заједница учи како се суздржати од интервенције онда када босански органи власти доносе кључне одлуке.

Међународна заједница је јасно дефинисала принципе демократије и владавине права те изградила темеље функционалне државе. Сада је вријеме да се кормило препусти грађанима Босне и Херцеговине и представницима које су они изабрали.

Очекујем да ћу бх. органима власти помагати, заговарати с њима одређене ставове и савјетовати их, али да више нећу умјесто њих радити њихов посао. Они сада морају искористити прилике које им се пружају за обликовање властите будућности.

Хвала.